

Učitelia pre 21. storočie

Komponent 7: Reforma 1 – Reforma obsahu a formy vzdelávania – kurikulárna a učebnicová reforma

Zriadenie regionálnych centier podpory učiteľov

Pri presadzovaní zmien školského systému zhora pomocou tvorby nových štátnych vzdelávacích politík, nových metodických usmernení alebo nových vzdelávacích štandardov je kľúčové, aby učitelia uvedené zmeny pochopili, osvojili si ich a začali aplikovať v práci so žiakmi. Jednoducho vyjadrené, aby zmeny nezostali na papieri, ale boli prenesené a uplatňované v reálnej praxi. Plánom je vytvoriť mentoringovú štruktúru na podporu učiteľov v aplikácii inovácií v praxi.

Regionálne centrá podpory učiteľov

„Vykonávanie reformy sa podporí vytvorením 40 regionálnych centier, ktoré budú školám poskytovať podporu prostredníctvom mentoringu, poradenstva a konzultačných činností“¹ – píše sa v Pláne obnovy a odolnosti SR. Slovensko je rozdelené na 79 okresov, čo znamená, že v priemere na každé dva okresy pripadá jedno centrum s priemerným počtom 10 mentorov. Presný počet mentorov v jednotlivých centrách sa určí podľa štatistických údajov o počte základných škôl a tried v okresoch.

Zriaďovatelia centier

Oprávnenými žiadateľmi o dotáciu na zriadenie regionálneho centra podpory učiteľov sú:

1. obce alebo organizácie zriadené obcou, ak ich činnosť je zameraná aj na rozvoj a podporu služieb spojených s výchovou a vzdelávaním,
2. školy alebo školské zariadenia, zriadené v zmysle zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
3. vysoké školy zriadené zákonom,
4. neziskové organizácie, zriadené v súlade so zákonom č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ak je ich činnosť zameraná aj na rozvoj a podporu služieb spojených s výchovou a vzdelávaním,
5. občianske združenia, zriadené v súlade so zákonom č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ak je ich činnosť zameraná aj na rozvoj a podporu služieb spojených s výchovou a vzdelávaním,

---

¹ POO, Komponent 7: Vzdelávanie pre 21. storočie, Reforma 1, str. 49. Dostupné online: https://www.mfsr.sk/files/archiv/1/Plan_obnovy_a_odolnosti.pdf

6. nadácie, zriadené v súlade so zákonom č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, ak je ich činnosť zameraná aj na rozvoj a podporu služieb spojených s výchovou a vzdelávaním.

Zriaďovatelia regionálnych centier v jednotlivých regiónoch budú vybraní na začiatku roka 2022. Spôsob výberu upresníme.

Kto sa môže stať mentorom?

Cieľom výzvy je nájsť šikovných, inšpiratívnych a aktívnych pedagógov v regiónoch, ktorí sa stanú mentormi ostatných učiteľov. Mentori zostanú aktívnymi učiteľmi na školách s čiastočným úväzkom (približne 2 dni v týždni) a druhú časť pracovného úväzku sa budú venovať mentorskej činnosti.

Mentor musí spĺňať kritéria vysokoškolského vzdelania II. stupňa v učiteľských študijných odboroch alebo v odbore pedagogika alebo príbuzných odboroch (napr. špeciálna pedagogika, sociálna pedagogika) je aktívny pedagogický zamestnanec v škole alebo v školskom zariadení, ktoré je zaradené do siete škôl a školských zariadení SR. Výhodou je atestácia I. alebo II. stupňa a/alebo absolvovanie neformálnych vzdelávacích programov zameraných na rozvoj pedagogických zručností (napr. Komenského inštitút, Indícia, n. o., Teach for Slovakia a pod.).

Školenie mentorov

Vybratí uchádzači sa budú vzdelávať v téme mentoringu a v jednej alebo viacerých tematických oblastiach, v ktorých budú mentori poskytovať individuálnu pomoc pedagógom. Jedná sa o tieto oblasti:

1. Vzdelávacie programy

V praxi sme často svedkami toho, že školské vzdelávacie programy sú vnímané ako administratívna úloha, ktorú škola musí urobiť, nevyužíva sa dostatočne jeho potenciál a nie je aktívnym nástrojom školy na sformulovanie, sledovanie a hodnotenie svojich vlastných vzdelávacích predstáv. Zmyslom školských vzdelávacích programov je, aby sa školy prostredníctvom nich mohli profilovať v súlade s vlastnými cieľmi výchovy a vzdelávania, ako aj potrebami regiónu. Plánom je ponúknuť možnosť vzniku regionálnych vzdelávacích programov ako medzistupňa medzi štátnym a školským vzdelávacím programom a ktoré by zohľadnili špecifiká jednotlivých regiónov a zároveň by slúžili ako ponuka na doplnenie školských vzdelávacích programov v danom regióne. Mentori jednotlivých regionálnych centier by následne pomáhali školám vytvoriť si na základe týchto vstupov svoj vlastný ŠkVP a podporovali by ich v aktívnej práci s ním.

2. Hodnotenie vzdelávacích výsledkov žiakov

Pripravovaná kurikulárna reforma sa vyznačuje okrem iného zmenou cieľov, ktoré si vo vzdelávaní stanovujeme. Cieľom nemá byť len zapamätanie a porozumenie pojmov a faktov, ale predovšetkým získanie spôsobilostí nevyhnutých pre život v 21. storočí. Skúsenosť učiteľov, ktorí sa na cestu zmeny už vydali, vedie k poznaniu, že nestačí nové ciele premietiť do obsahu a metód vyučovania, ale je potrebné vedieť aj hodnotiť mieru ich dosiahnutia jednotlivými žiakmi. Pretože v konečnom dôsledku sa žiaci učia najmä to, čo je skúšané a hodnotené. Žiaci, ktorí sú na hodinách vedení k tomu, aby premýšľali, objavovali a tvorili, sa cítia oklamaní a demotivovaní, ak sú neskôr hodnotení iba zo znalosti definícií, pojmov a faktov. Rovnako môže mať pochybnosti aj učiteľ, či nový prístup vedie k dobrým vzdelávacím výsledkom. Preto je potrebné, aby učitelia vedeli

hodnotiť nielen rozsah a kvalitu vedomostí, ale aby dokázali hodnotiť všetko, čo má byť vyučované – teda nielen osvojenie si pojmov a faktov, ale aj nadobudnutie spôsobilostí zo strany žiakov.

3. Vzdelávací proces a vyučovací štýl učiteľa – sociálna klíma

Rola pedagóga sa zmenila: už nie je exkluzívnym nositeľom vedomostí, ktoré žiaci môžu získať výlučne (alebo hlavne) od neho, ale jeho úlohou je predovšetkým sprevádzať a usmerňovať žiaka pri ich získavaní a usmerňovať ho pri tejto činnosti. Zrýchlené tempo technologického pokroku (smart zariadenia, digitalizácia a automatizácia v každej oblasti spoločenského života) prinieslo okrem mnohých spoločenských dopadov aj to, že vedomosti (fakty, informácie) sú oveľa rýchlejšie a jednoduchšie dosiahnuteľné ako v minulosti.

Namiesto odovzdávania vedomostí má klásť dôraz na rozvoj zručností ako pracovať s dostupnými informáciami (ako ich získať, kriticky vyhodnotiť a správne použiť). Namiesto dlhého výkladu má riadiť vzájomné učenie sa žiakov. Namiesto vyžadovania rozsiahleho memorovania má využívať teórie na riešenie úloh z praxe. Namiesto využívania prevažne frontálnych foriem výučby má používať interaktívne a zážitkové formy vzdelávania. Namiesto učiaceho odborníka a experta sa má stať facilitátorom učenia a mentorom jednotlivcov i skupín učiacich sa žiakov.

4. Personalizácia vyučovania a inkluzívne vzdelávanie

Základným predpokladom úspešnosti vyučovacieho procesu je to, aby učiteľ dokázal reflektovať individuálne potreby a danosti žiakov a dokázal podľa toho zvoliť vhodné vyučovacie formy a metódy. Okrem toho je dôležité, aby každý žiak pracoval na úrovni, na ktorej sa práve nachádza, aby tí žiaci, ktorí dokážu postupovať rýchlejšim tempom, mohli pracovať aj na náročnejších úlohách a projektoch tak, aby ich potreby boli čo najviac uspokojené a ich predpoklady čo najviac využité. Cieľom je pripraviť mentorov na to, aby učiteľom vedeli poskytnúť pomoc k prispôsobeniu vyučovacieho procesu tak, aby zohľadnil individualitu žiaka pomocou metód a techník personalizovaného vyučovania.

5. Digitalizácia

Iniciatívy zamerané na rozvoj digitálnych zručností a kompetencií žiakov zvyšujú požiadavky na úroveň digitálnych kompetencií učiteľov, ktorých úlohou je pripraviť žiakov na život a prácu v digitálnej spoločnosti. Učiteľ by mal preto ovládať aj ďalšie špecifické digitálne kompetencie, ktoré slúžia na podporu poznávacieho procesu žiakov. Aj nečakaná pandémia ukázala, aká dôležitá je digitalizácia vzdelávania v 21. storočí. Školy museli prejsť na dištančnú formu vyučovania prakticky z jedného dňa na druhý. Bola to výzva nielen pre pedagógov, ale aj pre žiakov a rodičov. Aké platformy používať na vzájomnú komunikáciu? Ako sprostredkovať obsahovú náplň jednotlivých predmetov na diaľku? Ako pripraviť pomocné materiály pre žiakov? Cieľom tejto oblasti je rozvíjať digitálne zručnosti učiteľov, aby boli schopní zvyšovať digitálne kompetencie svojich žiakov bez ohľadu na to, či vyučovanie prebieha dištančnou alebo prezenčnou formou.

Kto a akou formou zabezpečuje vzdelávanie mentorov?

Vzdelávanie mentorov v uvedených tematických oblastiach budú zabezpečovať experti, ktorí budú vyberaní prostredníctvom otvorenej výzvy.

Činnosť mentorov

Od mentora sa očakáva, že je aktívnym pedagogickým zamestnancom v MŠ, ZŠ alebo SŠ na čiastočný úväzok. V rámci pracovnej činnosti ako mentor sa od neho očakávajú tieto pracovné výkony:

1. Zabezpečuje realizáciu poradenských aktivít v školách a školských zariadeniach prezenčným alebo dištančným spôsobom:
  - 1.1. realizuje individuálne poradenstvo pre pedagogických zamestnancov (PZ), vedúcich pedagogických zamestnancov (VPZ),
  - 1.2. realizuje návštevy hodín PZ a VPZ s cieľom zvýšenia kvality výchovno-vzdelávacieho procesu,
  - 1.3. poskytuje spätnú väzbu na pozorovanú edukačnú činnosť,
  - 1.4. navrhuje odporúčania na zvýšenie kvality výchovno-vzdelávacieho procesu,
  - 1.5. identifikuje a diagnostikuje problémy PZ a VPZ,
  - 1.6. podporuje PZ a VPZ pri tvorbe návrhov možných riešení ich problémov,
  - 1.7. pomáha im pri aplikácii týchto riešení vo výchovno-vzdelávacom procese v triede a práci so žiakmi,
  - 1.8. vie poskytnúť poradenstvo v niektorých z nižšie uvedených oblastí:
    - 1.8.1. vzdelávacie programy (ŠVP, ŠkVP),
    - 1.8.2. hodnotenie vzdelávacích výsledkov žiakov,
    - 1.8.3. vzdelávací proces a vyučovací štýl učiteľa,
    - 1.8.4. personalizácia vyučovania a inkluzívne vzdelávanie,
    - 1.8.5. digitalizácia.
2. Realizuje skupinové formy rozvoja spôsobilosti PZ a VPZ vo vyššie uvedených oblastiach formou:
  - 2.1. poldňových workshopov,
  - 2.2. celodenných workshopov,
  - 2.3. organizovania učiacich sa skupín,
  - 2.4. organizovania prednášok a diskusií.
3. Monitoruje potreby PZ a VPZ škôl v regióne formou:
  - 3.1. dotazníkov pre PZ a VPZ škôl a školských zariadení,
  - 3.2. individuálnych rozhovorov s PZ a VPZ škôl a školských zariadení.
4. Vykonáva administratívne úlohy spojené s pracovným miestom:
  - 4.1. vyplnenie pracovného výkazu,
  - 4.2. vedenie dokumentácie o činnostiach uvedených v bodoch 1. – 3.,
  - 4.3. ďalšie úlohy podľa potreby centra.

Financovanie

Fungovanie regionálnych centier bude v rokoch 2022 – 2025 finančne zabezpečené z Plánu obnovy a odolnosti SR.

Časový plán vzniku regionálnych centier

V školskom roku 2021/2022 – 1. 9. 2021 začali fungovať prvé dve regionálne centrá v rámci pilotného projektu. Jedno pre okres Rožňava a druhé pre okresy Martin a Turčianske Teplice.

V školskom roku 2022/2023 otvoriť 16 centier.

V školskom roku 2023/2024 otvoriť 16 centier (spolu 32 centier).

V školskom roku 2024/2025 otvoriť 8 centier (spolu 40, všetky naplánované regionálne centrá).